

MUNKSJÖ KAJEN

BAKGRUND

Utvecklingen av Munksjöns södra och västra delar antogs 2009 i det som kallas Stadsbyggnadsvision 2.0 för Jönköping. Det parallella uppdrag som nu genomförs för vattenstråket utmed Munksjöns västra kant omfattar ett långsträckt och smalt område, ibland bara 5-6 meter. Längden är en dryg kilometer. På ett par ställen finns möjligheter att utveckla platser, exempelvis vid Säck-fabriken, men i en framtid även vid kabelpapperfabriken. Området sluttar ner mot Munksjön och innefattar i söder en kraftig nivåskillnad.

De gamla fabriksbyggnaderna ger stark karaktär och kommer att vara värdefulla som inslag i den nya stadsdelen. Det vore en fördel om de kunde få publik och öppen karaktär. Man kan tänka sig småskalig handel, kultur och konst, nöjesetablissemang, studios, pop-up-företag. Det finns många internationella förebilder hur gamla industriområden från 1800-talets slut har återuppvänts på ett lyckat sätt, tex Arabia-stranden i Helsingfors, Köttbyn i Köpenhamn, porslinsfabriken i södra Rom, eller Shoreditch-området i östra London.

ANALYS

Området har en stark känsla av övergivenhet. Vissa delar, utmed den ännu aktiva kabelpapperfabriken, är avstängda. De bebyggelsefronten som finns håller sig på övre delen av terrängens nivå och stannar där. Man får en känsla av att när dessa etableringar gjordes, i Universitetets fall så sent som på 1990-talet, så stannade man medvetet på den övre nivån. Den nedre nivån har lämnats därhän och inte setts som värdefull. Det gör att kontakten mot vattnet blir svårare att upprätta eftersom bebyggelsefronten i universitetets del bygger på utblickar över sjön och är gestaltat på ett sätt som är avslutat och svår att komplettera eller bygga på. Vi har delat upp den långsmala kajen i sex olika delområden, som alla har olika karaktär och gestaltning. Med början i söder är det:

- Nocken
- Torgen
- Passagen
- Bryggan
- Campusparken
- Promenaden

FÖRSLAG

De olika ingående delområdena har - och ges - delvis olika karaktärer och uttryck. Den dryga kilometer långa promenaden delas upp i segment för att skapa dynamisk variation och rytm.

De nivåskillnader som finns på Nocken dramatiserar och skapar en serie mindre rum och platser. Nocken omfattar publika element och är en självklar mötespunkt längs Munksjökajen. Här finns tex generösa trappor i söder, restaurangbyggnad, lekplatser och parkelement som hanterar dagvattnet.

Runt Säckfabriken bildas en serie rum och platser, snarare än ett torg. Uppdelningen bidrar till identitet, variation och rumslig förståelse. Den diagonala rörelsen utmed Säckfabrikens västra sida binder ihop de olika rummen. Pannhusplatsen i väster är den mest centrala och uttrycksfulla av platserna.

Passagen längs kabelpappersfabriken är i framtiden helt beroende av att den sammanfaller med fabriksområdet. Vi föreslår en nedsänkt gestaltning i väntan på att området kan öppnas upp och bli en fantastisk tillgång till Munksjökajen.

Den smala passagen förbi pumphuset fortsätter ut i vattnet istället för att leta sig vidare utmed strandlinjen. Att röra sig ute i vattnet skapar ett unikt parti i hela området eftersom vattenkontakten i övrigt är ersatta.

Parkeringsplatsen öster om Hälsohögskolan bebogas med studentbostäder vilka omsluter en central Campuspark. Parken vänder sig mot Munksjön och omfattar även en "strand".

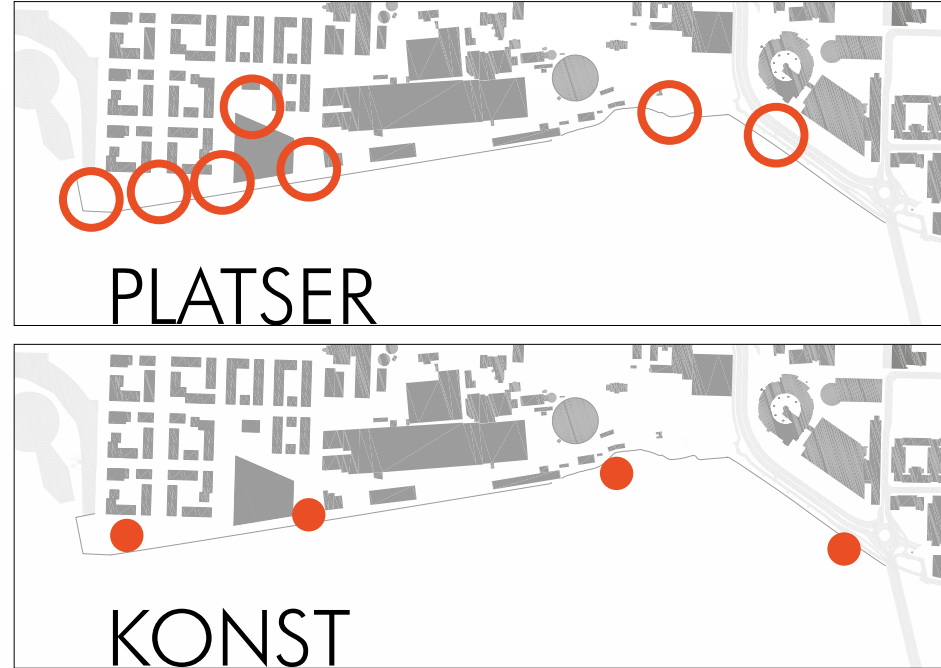
För att till skapa mer gröna föreslås Munksjögatan flyttas åt väster. Det ger helt nya möjligheter till ökade rekreativelement i en mindre bullerutsatt miljö. Universitetsspiren kopplar på ett tydligt sätt ihop verksamhet och rekreation.

Munksjöns tegelfasader

analyskartor

Munksjön runt

Tegelarkitektur

SWECO Architects genom PeGe Hillinge, Henrik Fogelklou, Thorbjörn Andersson, Margareta Diedrichs samt Johan Lidström, ljusdesigner

Pål Svensson, skulptör

SEKTION TORGET
1:200 (A1)

BELYSNING

Belysning är en viktig del av Munksjökajens miljö när det gäller upplevelse, information, trygghet, orienterbarhet och säkerhet. Ett särskilt belysningsprogram bör tas fram som innehåller riktlinjer för hur hanteras belysningen.

Munksjökajens belysningskoncept utgår från det mänskliga perspektivet och berör följande områden:

STOLPBELYSNING

4m hög stolpbelysning med asymmetrisk optik på ett c/c avstånd om ca 20m längs hela sträckan ger orienterbarhet och trygghet. Stolparna placeras längs med kajkanten,

BRYGGOR OCH BÄNKAR

Lågt sittande belysning i bryggor och under bänkar kompletterar stolpbelysningen med ett ljus som skapar intimitet och inbjuder till att sitta ner.

SKULPTURER

Träskulpturerna blir landmärken även kvällstid genom varmt tonad infrånbelysning.

LYFTA FRAM ARKITEKTONISKA ELEMENT

Genom att belysa vertikala ytor såsom tegelväggar, och detaljer som ställverk och spår definierar vi områdets ursprung samtidigt som rummet definieras.

FALLRÖDA SKÄRMAR

Där vi inte har byggnader som kan definiera vertikala ytor kan vi använda oss av belysta skärmar. De röda skärmarna går i samma varma ton som skulpturerna.

BELYSNING TRÄD OCH VEGETATION

Träd belyses underifrån på ett par platser för att skapa mjuka gröna inslag i miljön. Belysning av träd och vegetation blir extra viktigt vid bryggan för att skapa en vacker vertikal fond.

PARASOLLERNA PÅ STRANDEN

Integrerad belysning i parasollens tak skapar väl avbländade och små effektfulla öar av ljus i sanden.

BAKOMBELYSTA BILDER

Historiska bilder som är en naturlig del av miljön dagtid blir jämnt bakombelysta kvällstid.

MUNKSJÖSKYLTEN

Befintlig neonbelysning byts ut mot LED med samma karaktär så att skylten återigen får liv.

TORGEN/PLATSERNA

På platserna där man stannar till och vistas skall belysningen utgå från olika höjder samt förstärka platsens karaktär med tegel och stål samtidigt som fokus skall vara det mänskliga perspektivet. I kontrast till det industriella bör gröna element såsom träd och planteringar belysas.

Stolpbelysning

Skulptur infrånbelysning

Belysta skärmar

Belysta fasaddetaljer

Belysta tegelfasader

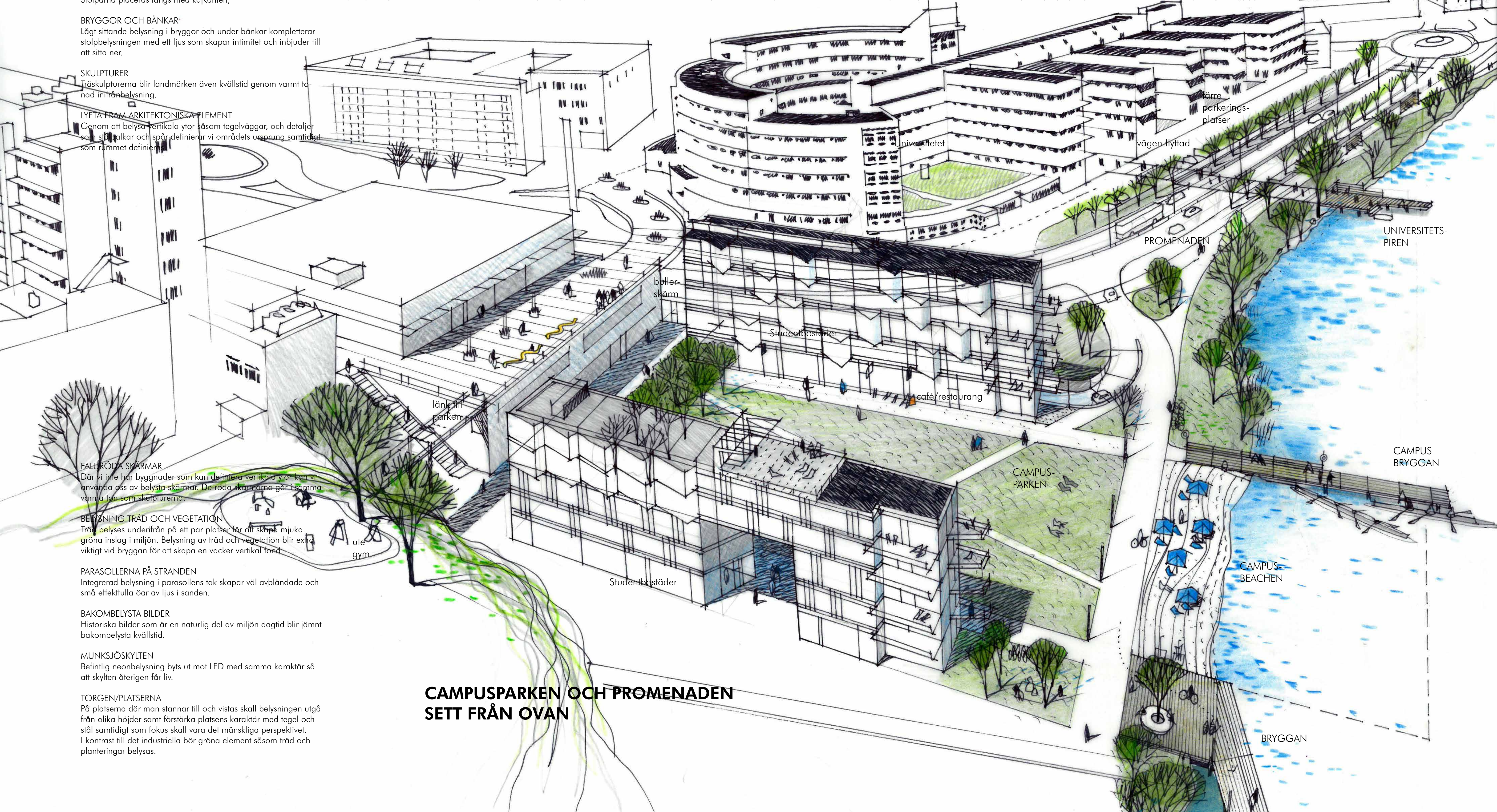
Trädbelysning, speglingar

Belysning av bryggor och bänkar

Bakombelysta skyltar

CAMPUSPARKEN OCH PROMENADEN SETT FRÅN OVAN

KONST

VEDSTAPLAR

Utefter Munksjökajen reser sig fyra strukturer i trä. De står med stora avstånd, och delar upp den långa promenaden i delsträckor som skapar intressanta konsthändelser. De står i olika sammanhang, en står mellan husen, en annan står ute i vattnet, en står som markering av promenadens början eller slut, och den fjärde skapar en utsiktsplats över sjön. Då kajen bildar en konkav linje kan man se dem samtidigt, och de skapar en gemensam karaktär med trä som genomgående tema, i ett träslag som är underhållsfritt.

På kvällen tänds en belysning i mitten som förvandlar staplarna till lyktor (som en vink till Carl Nyréns lampor kallade "Vedhög"). Med en armatur som kan skifta i färgtemperatur kan ljuset på kvällen vara varmt rött liknande solnedgången, på morgonen kan ljuset vara kallt blått som vid gryningen.

Staplarna är 5 - 7 m höga, och 2 m breda. Staplingen gör konstruktionerna transparenta, stora utan att vara tunga. Visionen är att fler platser runt sjön i framtiden, vilket ger en mycket speciell karaktär och blir ett signum för platsen.

SPEGELFASAD

På Pannhusets fasad uppförs höga smala spegla vilka ger en fantastisk effekt, både dag- och kvällstid. Rummet bokstavligen fördubblas och upplevelsen av att gå på en spång, med vatten på båda sidor ger en hisnande effekt.

Ljusstaplar som skulpturer 5-7 m höga, inifrånbelysta

Spagelfasad reflekterar omgivningen

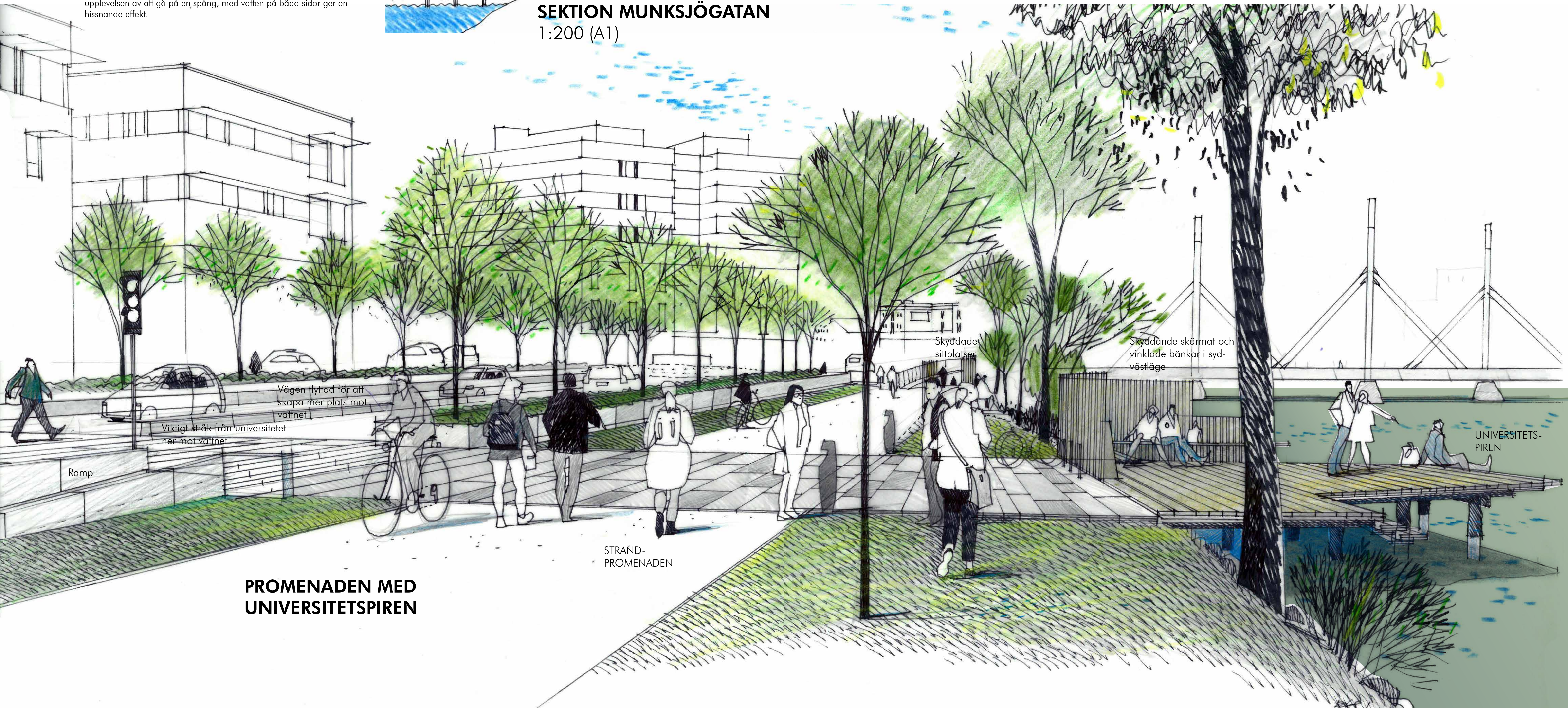
Munksjöns tegelfasad

Återanvänd fasadskylt

SEKTION MUNKSJÖGATAN

1:200 (A1)

PROMENADEN MED UNIVERSITETSPIREN

SITUATIONSPLAN 1:500 (A1)

NOCKEN

Nocken är ett långsträckt rum i flera sekvenser invid vattnet. Ser man till planen som helhet klargörs att detta är det enda gröna rum i området som inte är en bostadsgård. Därför måste platsen kunna fungera som en kvarterspark åt de boende, förutom att vara en del i Munksjöskajen. Vi ser Nocken som en varierande miljö med terrasser åt söder, en cafébyggnad, ett utsiktstorn, lekplats, sittplatser, en dagvattentrappa. Nivåskillnaden utnyttjas till att ge platsen en karaktär av olika terrasser som möter varandra och kajen på ett varierande sätt.

TORGEN

Detta område omfattar platserna runt Säckfabriken och Pannhuset. Det kan utvecklas till ett aktivitetscentrum av öppen och inbjudande art där innehållet i de gamla fabriksbyggnaderna tillåts påverka programmering av den yttre miljön. Det kan tex. innebära restauranger, mikrobrggerier, pop-up-butiker, klubbar men också konst, utställning, kultur. För att skapa spänning och dynamik föreslås en serie länkade mindre rum underordnade tre huvudkaraktärer; Pannhusetorget, Säckplatsen och Säckstråket. Pannhusetorget är ett större samlande rum som domineras av aktiviteter i Pannhuset och Säckfabriken. Här finns ett stort vårdträd och en damm i det karaktäristiska tegelgolvet. Höjdskillnaden mot söder och väster tas upp i form av trappor och gradänger med "hängaplatser". Säckplatsen som vänder sig mot norr är ett utvidgat gaturum som avslutas med Säckbryggan ut i Munksjön. Platsen flankeras av träd i grus under vilka tillfällig parkering är möjlig. Säckstråket vänder sig mot söder och möjliggör både uteserveringar och tillfälliga utställningar, tex skulptur- och konstvandringar.

Trätrappor mot vattnet

Lekplats under trädkronor

Trädäck

Uteservering i söderläge

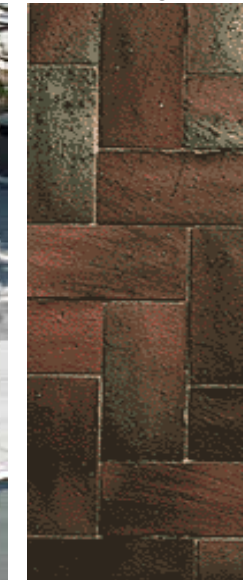
Skulpturer

Torkytor med trädplanteringar

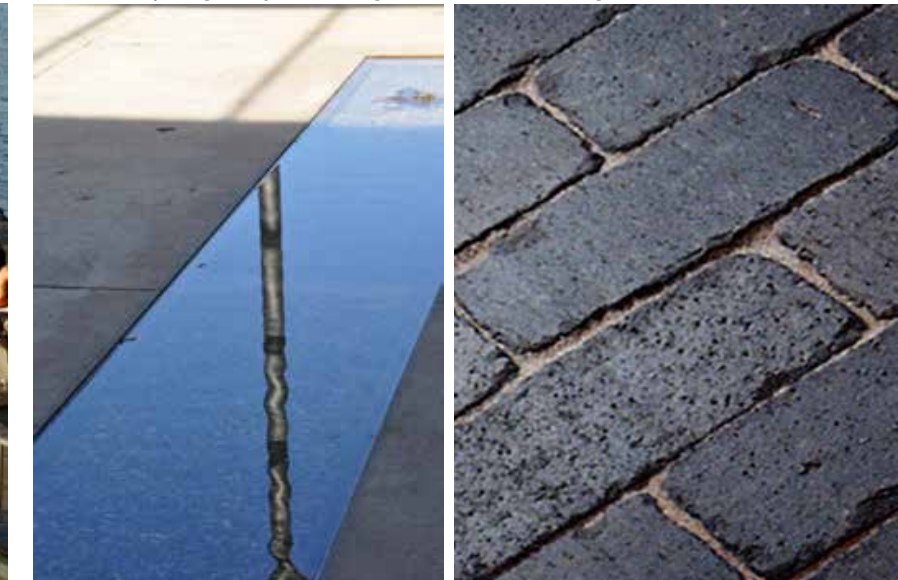
Marktegel

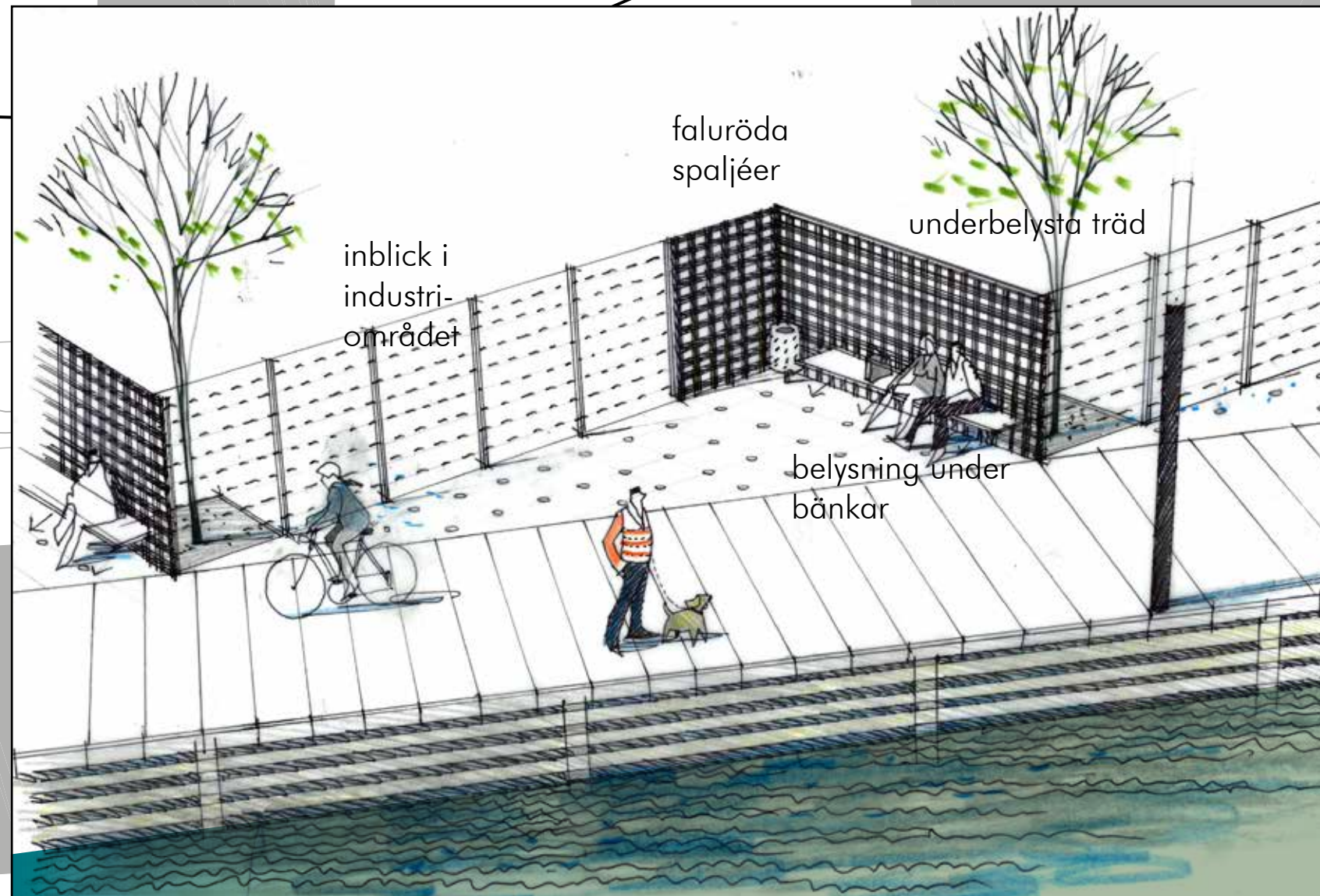

Flytande bryggdäck

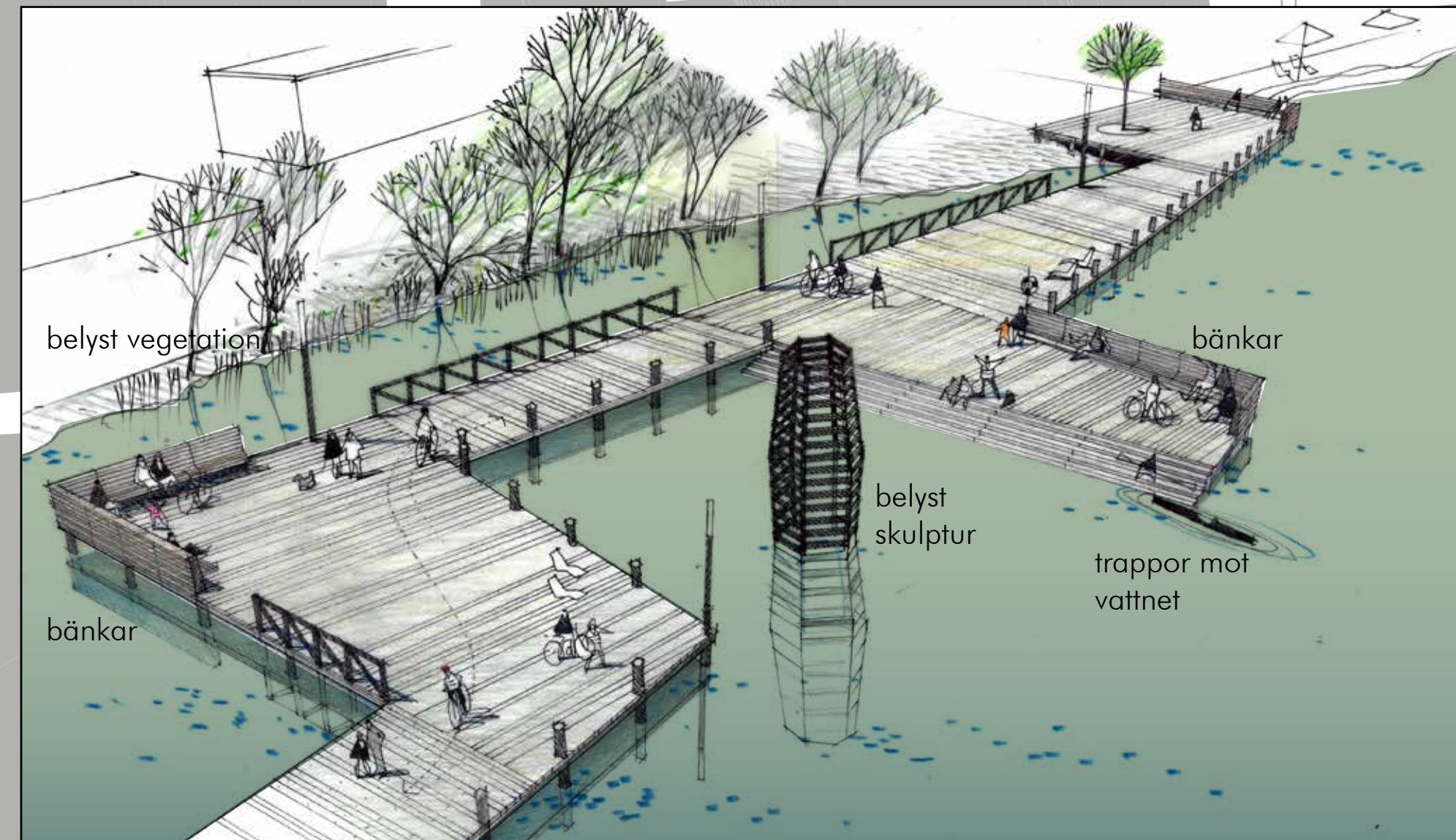

Vattenspegel på torget Svart tegel

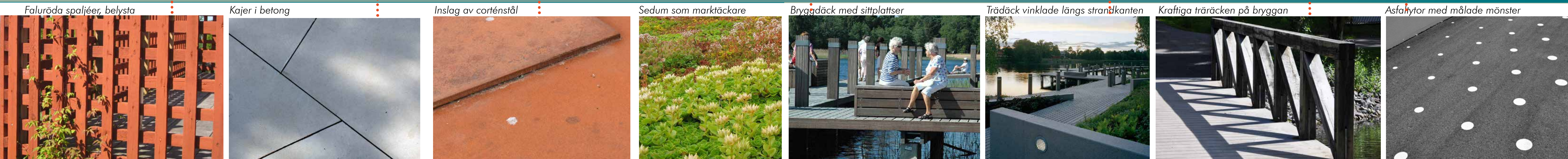
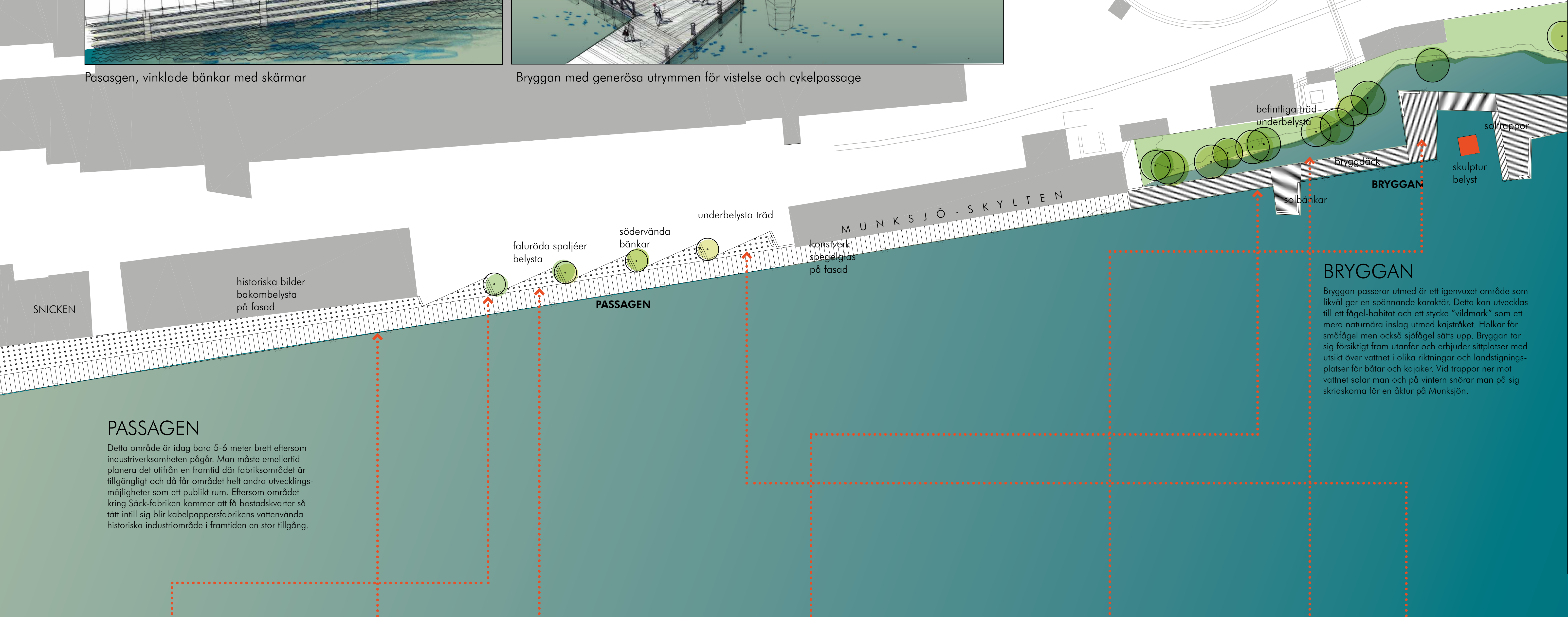

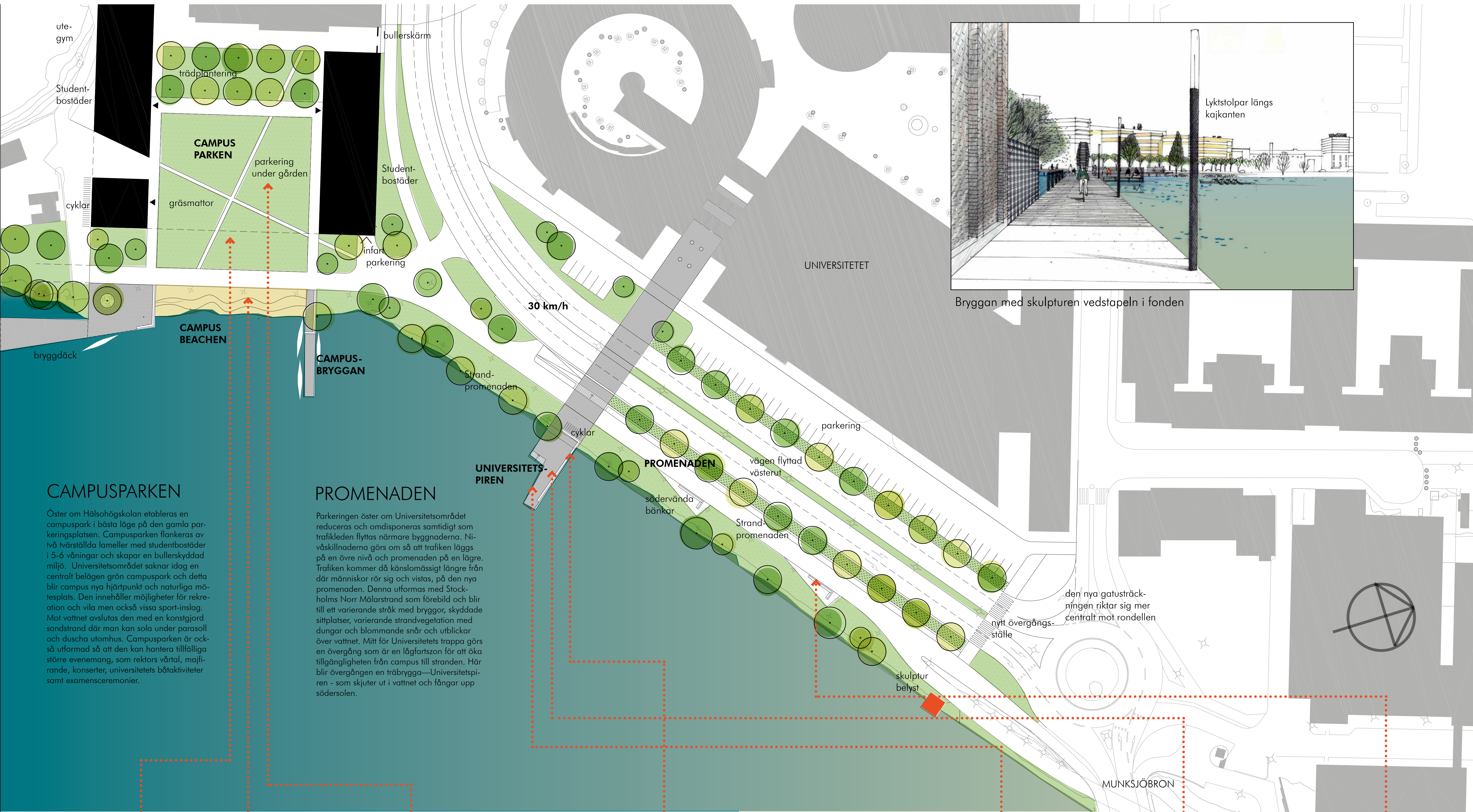

Pasasgen, vinklade bänkar med skärmar

Bryggan med generösa utrymmen för vistelse och cykelpassage

Bryggan med skulpturen vedstapeln i fonden

Lyktstolpar längs kajkanten

CAMPUSPARKEN

Öster om Hälsohögskolan etableras en campuspark i bästa läge på den gamla parkeringsplatsen. Campusparken flankeras av två tvärställda lameller med studentbostäder i 5-6 våningar och skapar en bullerskyddad miljö. Universitetsområdet saknar idag en centralt belägen grön campuspark och detta blir campus nya hjärtpunkt och naturliga mötesplats. Den innehåller möjligheter för rekreation och vila men också vissa sport-inslag. Mot vattnet avslutas den med en konstgjord sandstrand där man kan sola under parasoll och duscha utomhus. Campusparken är också utformad så att den kan hantera tillfälliga större evenemang, som rektors vårtal, majfirande, konserter, universitetets båtaktiviteter samt examensceremonier.

PROMENADEN

Parkeringen öster om Universitetsområdet reduceras och omdisponeras samtidigt som trafikleden flyttas närmare byggnaderna. Nivåskillnaderna görs om så att trafiken läggs på en övre nivå och promenaden på en lägre. Trafiken kommer då känslomässigt längre från där människor rör sig och vistas, på den nya promenaden. Denna utformas med Stockholms Norr Mälarstrand som förebild och blir till ett varierande stråk med bryggor, skyddade sittplatser, varierande strandvegetation med dungar och blommande snår och utblickar över vattnet. Mitt för Universitetets trappa görs en övergång som är en lågfartszon för att öka tillgängligheten från campus till stranden. Här blir övergången en träbrygga—Universitetspiren - som skjuter ut i vattnet och fångar upp södersolen.

Campus parken för lek

Campus beachen även i snöväder!

Stora gräsmattor för samvaro

Universitetspiren

Campus beachen med fasta parasoll, sand och uteduschar

Belysning av bryggdäck

Trätrappor mot solen

Många sittbänkar

